

การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

Application of School Administrator's Good Governance-Based
Administration under Roi Et Provincial Administrative Organization

มนธกานต์ สุดาเดช¹

Montakran Sudadej

ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์²

Dr.Kittayakorn Ladawan

ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี³

Dr.Theeraphat Thinsaendee

ทำการวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2560

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขี้เหล็กพิทยาคม โรงเรียนทุ่งกุลาประชานุสรณ์ โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม โรงเรียนกีฬากลางองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2559 จำนวน 81 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเที่ยงตรงทางเนื้อหา (Content Validity) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.82 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทำการทดสอบค่า t-test ค่า F-test และวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก.

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด. อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.

ผลการวิจัยพบว่า

1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ มีระดับมาก รองลงมาคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม มีระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส มีระดับมาก

2) การเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน และเมื่อเปรียบเทียบโดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวม ด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วน การใช้หลักธรรมาภิบาลด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะการบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรอบรมให้บุคลากรได้ทราบในระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากร เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนในการนำงบประมาณไปใช้จ่ายและนำงบประมาณไปใช้ให้คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านหลักความคุ้มค่า ควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารให้มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนให้มากที่สุด

คำสำคัญ : 1. หลักธรรมาภิบาล 2. การบริหารงาน 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) to study school administrators' applications of good governance-based administration at the target schools under Roi Et Provincial Administration Organization following teachers' and educational personnel's opinions, 2) to compare applications of the former's applications of good governance-based administration it at the same schools under the preceding organization following the latter's opinions, as classified by the latter's genders, educational qualifications and work experiences, and 3) to collect suggestions for enhancing the former's applications of good

governance-based administration at the target schools under the above organization following the latter's opinions. The target groups employed for the research comprised 81 teachers and educational personnel under the same organization at four different schools in different areas. The instrument used for data collection was the questionnaire with the content validity between 0.67 and 1.00 and the reliability at 0.82. Data were processed with the computer software package to find frequencies, percentages, percentages and standard deviations, t-test and F-test, analyzing them to find pair differences by way of Scheffe's method.

Results of the research have found the following findings:

1) School administrators' applications of good governance-based administration at the target schools under the aforesaid organization have been rated high in overall aspect of each one. Given a single aspect in the descending order of means, they entail aspects of accountability, participation and transparency.

2) Comparative results of the latter's opinions on the former's good governance-based administration at the target schools under the same organization as classified by the latter's genders show no differences in both the overall aspect and a single one, whereas the latter's qualifications prove the opposite, with the statistical significance level at .05. When taking each aspect into account, they have been found that aspects of: rule of law, morality, participation, accountability, and value of money show stark differences with the statistical significance level at .05, as opposed to transparency. Relative to their work experiences, the latter's opinions on rule of law and value of money prove different with the statistical significance level at .05. Specifically, their work experiences between five and ten years and over show striking differences in their opinions with the statistical significance level at .05. As for applications of good governance in other aspects, they are dissimilar.

3) Suggestions for boosting school administrators' good governance-based administrations have been recommended by teachers and educational personnel that the former should: first for rule of law, have the latter attend a course to let them realize Local Administration Promotion Department's regulations and directives so as to generate them toward the same direction; secondly for morality, create attitudes toward merits and morality for the latter to help encourage them to appreciate the public's interests more than their own; thirdly for transparency, overtly reveal expenditures of budgets worthy of received interests; fourthly for participation: open up opportunities to every sector to have them take part in administration for the sake of clarity and more effectiveness; finally for value of money, allocate budgets for school administrations that deem appropriate, sufficing for school developments at the most.

Keywords : 1. Good Governance 2. Administration 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

จากการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมในปัจจุบัน ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในหลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง สิ่งแวดล้อม รวมไปถึงด้านการศึกษา ดังนั้น การบริหารท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงนั้น ผู้บริหารจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างมากในการพัฒนาการบริหารจัดการองค์กร รัฐบาลจึงต้องมีการปรับปรุงระบบการบริหารราชการ เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานนำรูปแบบการบริหารงานมาใช้พัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปใช้บริหารตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 จึงได้มีเจตนารมณ์ให้ทุกคนนำหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีไปใช้บริหาร โดยบัญญัติไว้ในหมวด 5 มาตรา 78 ในวรรค 4 และ วรรค 5 ว่า “พัฒนาระบบงานภาครัฐโดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพ คุณธรรมและจริยธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ควบคู่ไปกับการปรับปรุงรูปแบบวิธีการทำงาน เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐใช้หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นแนวทางในการพัฒนาปฏิบัติราชการ โดยได้มีการจัดระบบงานราชการและงานของรัฐอย่างอื่น เพื่อให้การจัดทำและการให้บริการสาธารณะเป็นไปอย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, 2542, หน้า 22)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นกฎหมายที่เกิดขึ้นตามมาตรา 81 ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 จึงนำเอาหลักธรรมาภิบาล มาใช้ในการจัดการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาองค์กรและหน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะโรงเรียน ซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนและเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำหลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี ซึ่งเรียกกันโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” มาบูรณาการในการบริหารและจัดการศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียน หลักการดังกล่าวได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 30-31)

โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดได้ดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนในสังกัดทั้งสิ้น 4 โรงเรียน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบที่เป็นข้าราชการประจำคือ กองการศึกษาฯ และวัฒนธรรม โดยผู้อำนวยการโรงเรียนจะนำนโยบายสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ภายใต้ข้อแตกต่างด้านขนาดโรงเรียน และความต้องการที่แตกต่างกัน แต่ต้องบรรลุตามนโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด (องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด, 2552, หน้า 3) จึงได้มีนโยบายการกระจายอำนาจการบริหารส่วนโรงเรียนให้มีอิสระมากขึ้น และทำให้เกิดการร้องเรียนการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในบางโรงเรียน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด, 2559, หน้า 8) ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอน โรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จึงมีความสนใจที่จะศึกษาความคิดเห็นของบุคลากรต่อการใช้หลักธรรมาภิบาล ในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานมากขึ้น อันจะนำมาซึ่งประโยชน์ในการพัฒนาสถานศึกษา สังคม และประเทศชาติอย่างสูงสุด

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

2.3 เพื่อรวบรวมข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

3. สมมติฐานการวิจัย

3.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดต่างกัน

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลัก ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดต่างกัน

3.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ต่างกัน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

4.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด

4.2 ได้ทราบผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อการ ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

4.3 ทำให้สามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการ บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดและสังกัดอื่น ๆ

5. วิธีดำเนินการวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การศึกษาในครั้งนี้ได้กำหนดเจาะจงกลุ่มเป้าหมาย คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 4 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขี้เหล็กพิทยาคม โรงเรียนทุ่งกุลลาประชานุสรณ์ โรงเรียนโพธิ์ทองพิทยาคม โรงเรียนกีฬา องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดปีการศึกษา 2559 จำนวน 81 คน

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร

สถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด แบบสอบถามปลายเปิด

5.3 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่า t-test ค่า F-test และวิเคราะห์เพื่อหาความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe

6. ผลการวิจัย

6.1 การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ดในภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรกเรียงตามลำดับ คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมา คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม และด้านหลักนิติธรรม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักความโปร่งใส เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

6.1.1 ด้านหลักนิติธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ การบริหารงานของผู้บริหารมีการกระจายอำนาจอย่างทั่วถึงในการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ มีระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารจัดให้มีการทำประชาพิจารณ์ หรือข้อตกลงร่วมกันอันเป็นที่ยอมรับจากบุคลากรทุกฝ่าย มีระดับมาก

6.1.2 ด้านหลักคุณธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ผู้บริหารมีการบริหารจัดการงานบุคลากรโดยยึดหลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตเที่ยงธรรมในการสนับสนุนบุคลากรอย่างทั่วถึง มีระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีระดับมาก

6.1.3 ด้านหลักความโปร่งใส ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใสในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ผู้บริหารมีการปรับปรุงกลไกการทำงานและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อความโปร่งใส มีระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารดำเนินการประกาศนโยบายด้านต่างๆ อย่างชัดเจนและเปิดเผย มีระดับมาก

6.1.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักการมีส่วนร่วมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ผู้บริหารมีนโยบายส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ภายใน

ชุมชน มีระดับมากที่สุด ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรร่วมรับรู้ปัญหา และเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาของสถานศึกษา มีระดับมาก

6.1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา มีระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารปฏิบัติงานเสร็จสิ้นตามกำหนดเวลาและบรรลุตามวัตถุประสงค์ มีระดับมาก

6.1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่า ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรายข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรใช้วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อการเรียนการสอน มีระดับมาก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ผู้บริหารมีการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอย่างคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับผลงานที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ มีระดับมาก

6.2 ผลการเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน สมมติฐานที่ 1 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 2 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และรายด้านพบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักความโปร่งใส ไม่แตกต่างกัน

สมมติฐานที่ 3 พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ตามวิธีของ Scheffe พบว่า ประสบการณ์การทำงาน มากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

6.3 ข้อเสนอแนะในการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารควรอบรมให้บุคลากรได้ทราบในระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารงานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเพื่อให้การบริหารงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารควรสร้างทัศนคติด้านคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรเพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารควรเปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้มีความชัดเจนในการนำงบประมาณไปใช้จ่ายและนำงบประมาณไปใช้ให้คุ้มค่ากับประโยชน์ที่ได้รับ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วน

ร่วมในการบริหารงานเพื่อให้การบริหารงานมีความชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้านหลักความคุ้มค่า ควรจัดสรรงบประมาณในการบริหารให้มีความคุ้มค่า เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียนให้มากที่สุด

7. อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและควรที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

7.1 การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวม และทุกด้านอยู่ในระดับมาก จากข้อค้นพบดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในปัจจุบันมีลักษณะของนักบริหารการศึกษาเมื่ออาชีพที่มีความรู้ความสามารถที่จะนำสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จในการบริหารจัดการศึกษา จึงส่งผลให้การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยา ณ น่าน (2552, หน้า 194) ที่ได้วิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาน่านเขต 2 จากผลการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีระดับความเห็นว่าคุณครูมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลแต่ละด้านอยู่ในระดับมาก

7.2 การเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

7.2.1 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศต่างกัน คือ เพศชายและเพศหญิง มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญแก่ครูผู้สอนเท่าเทียมกันทั้งเพศชายและเพศหญิง และปฏิบัติตนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ โดยให้ความเสมอภาคทั้งเพศชายและเพศหญิงและเนื่องจากภาระงานในโรงเรียน ส่วนใหญ่เป็นงานการสอนและกิจกรรมทั่วไปที่ไม่ใช่กิจกรรมภาคสนามหรือมีการใช้แรงงานของบุคลากร ความคิดเห็นจึงไม่เกิดความแตกต่างระหว่างเพศชายและเพศหญิง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธันนชัย รัตน์ไตรแก้ว (2552, หน้า 183) ที่พบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลต้องมีการบริหารและดำเนินการให้เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทางราชการ โดยมีการบริหารที่ไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างเพศ แต่คำนึงประโยชน์ที่เกิดขึ้น

7.2.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน คือ ปริญญาตรีและ สูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีมุมมองหรือทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหาร จึงทำให้เกิดความพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษา โดยการใช้หลักธรรมาภิบาล ส่งผลให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีมีระดับความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการ

บริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สูงกว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชื่นกมล กุมารสิทธิ์ (2553, หน้า 107) ที่วิจัยเรื่อง สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษา ในจังหวัดมุกดาหาร และพบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารการศึกษานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทุกด้าน

7.2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน คือ น้อยกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์มาก ย่อมผ่านการทำงานในบทบาท หน้าที่ ต่างๆ ที่หลากหลาย ส่วนครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า อาจไม่เคยทำงาน ในบทบาท หน้าที่เดียว หรือเคยร่วมงานกับผู้บริหารสถานศึกษาเพียงคนเดียว อันเป็นผลให้ครูและบุคลากร ทางการศึกษาที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ จริภรณ์ ล่ามแขก (2555, หน้า 110-113) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 ผู้บริหารควรมีการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานทั่วไป เนื่องจากว่าการบริหารงานทั่วไปมีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มาก จึงเป็นการยากที่จะดำเนินการให้ครบถ้วนและถูกต้องได้ทั้งหมด ดังนั้นแล้วผู้บริหารควรมีการส่งเสริมใน การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน อย่างทั่วถึง

8.1.2 ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของตนเองและการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.2.1 จากผลการวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ทั้ง 6 ด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักความ โปร่งใส จึงควรมีการศึกษาเพื่อได้ทราบถึงปัญหาและแนวทางการแก้ไขต่อไป

8.2.2 ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพราะผู้ปกครองคือผู้ที่รับบริการจากโรงเรียน อันนำมาซึ่งแนวทางในการพัฒนาและปฏิบัติงานที่ชัดเจน

8.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันเป็นแนวทางในการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพ

8.2.4 ควรศึกษาความสำเร็จของการบริหารโรงเรียนที่เกิดจากการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล

9. เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

กัลยา ณ น่าน. (2552). **รวมบทคัดย่อ การศึกษาด้วยตนเอง ปีการศึกษา 2546 หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา**. พิษณุโลก : ศูนย์วิชาการ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

จรรย์ภรณ์ ล่ามแขก. (2555). **การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ชื่นกมล กุมารสิทธิ์. (2553). **สภาพการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดมุกดาหาร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

ธนนชัย รัตน์ไตรแก้ว. (2552). **การประเมินการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนในจังหวัดนครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎมนตรี. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟิก จำกัด

องค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด. (2552). **นโยบายของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ประจำปี 2552**. ร้อยเอ็ด : สำนักงาน.

_____. (2559). **รายงานการประชุมคณะกรรมการข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ครั้งที่ 3/2559**. ร้อยเอ็ด : สำนักงาน.

10. คำขอบคุณ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี ด้วยการเอาใจใส่ช่วยเหลือและการดูแลจาก ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ และ ดร.ธีรภัทร์ ถิ่นแสนดี อาจารย์ ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ร่วม ที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าของท่านให้คำปรึกษาแนะนำที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าสำหรับผู้วิจัย ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์,ดร. ผู้อำนวยการวิทยาลัยศาสนศาสตร์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ เมยไธสง อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และนางสาวปรีดา วรรณสิโรตม์ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา โรงเรียนซีเหล็กพิทยาคม อำเภออาจสามารถ

จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความอนุเคราะห์ ตรวจสอบเนื้อหา ความถูกต้อง และข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเครื่องมือการวิจัย ตลอดจนผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ความสำเร็จของการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้จะไม่สามารถสำเร็จลงได้ถ้าหากขาดกำลังใจ ที่สำคัญจากครอบครัว สุกดาเดช ที่คอยเป็นกำลังใจอยู่เบื้องหลัง สุดท้ายผลอันจะเป็นประโยชน์ ความดีความงาม ทั้งปวง ที่เกิดขึ้นจากการศึกษาสารนิพนธ์นี้ ขอมอบแต่คุณพ่อและคุณแม่ที่เคารพเพียง และหากมีข้อบกพร่องด้วยประการใดๆ ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้ด้วยความขอบคุณยิ่ง